

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

กรณีศึกษา : จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Area Based Education Management to Reduce Educational Inequality:

A Case Study of Surat Thani Province

รังสิญา ช่อผูก¹ และประกอบ ใจมั่น

Rangsiya Chorpook and Prakob Jaiman

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Graduate School Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

E-mail: rangsiya.chor@gmail.com

วันที่รับ 1 เมษายน 2566 วันที่แก้ไข 11 พฤษภาคม 2566 วันที่ตอบรับ 19 พฤษภาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา กรณีศึกษา: จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีโครงการจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นกลไกขับเคลื่อนเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดย ดำเนินการใน 5 กิจกรรม ได้แก่ 1) การพัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาและการมีงานทำ 2) การพัฒนา เด็กด้อยโอกาสโดยเฉพาะเด็กบกพร่องด้านการเรียนรู้ (LD) 3) การสร้างหลักสูตรพุทธทาสศึกษา 4) การสร้าง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Professional Learning Community : PLC) และ 5) การ จัดการศึกษาเพื่ออาชีพ ซึ่งโครงการดังกล่าวสามารถแก้ปัญหาได้ ส่งผลดีต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและ เยาวชนที่จะเติบโตเป็นเสาหลักในการบริหารจัดการสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่และการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญ พื้นฐานที่จะสามารถพัฒนาตนเองและประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่, ลดความเหลื่อมล้ำ

Abstract

This article presents area-based education management to reduce educational inequality: A case study of Surat Thani Province. Surat Thani Province has a learning reform provincial project. This project is a driving mechanism to help and solve the problem of inequality in education in Surat Thani Province. It carries out five activities: 1) Development of information on education and employment 2) Development of underprivileged children, especially children with learning disabilities (LD) 3) Creation of Buddhadasa Studies curriculum 4) Creation of professional learning communities for learner development (Professional Learning Community: PLC) and 5) Management of education for careers. This project can solve the problem and has a positive effect on the target group which is a group of children and youth who will grow up to be a main pillar in managing the society. To be a livable society and education is the fundamental thing that can develop oneself and the country to prosper.

Keywords: Area Based Education management, Reduce Inequality

บทนำ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 วรรคหก กำหนดให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาและเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูนั้น กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 (พ.ร.บ.กสศ.) เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 (พ.ร.บ.กสศ.) มาตรา 5 กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมาตรา 3 ให้ความหมายของ “ความเสมอภาคทางการศึกษา” คือ ให้ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับและเข้าถึงการศึกษา และพัฒนาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง และ “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา” คือ ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาที่ครอบคลุมถึงคุณภาพหรือมาตรฐานของสถานศึกษาคุณภาพหรือประสิทธิภาพครู ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565)

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จ ได้นำแนวคิดการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่มาเป็นฐานในการพัฒนาโดยเปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น การกำหนดโจทย์ปัญหาหรือเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนของแต่ละพื้นที่ การลำดับความสำคัญของปัญหา การร่วมออกแบบ การพัฒนาคุณภาพ สนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการสามารถตอบโจทย์หรือเป้าหมายที่ชัดเจน บนฐานข้อมูลความรู้และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2560)

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2565) มีแผนงานเฉพาะด้านตามประชากรกลุ่มเป้าหมายและการบริหารจัดการ คือ 1) แผนงานพัฒนาระบบหลักประกันความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งให้การช่วยเหลือโดยตรงกับกลุ่มนักเรียนยากจนพิเศษและด้อยโอกาส 2) แผนงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพเยาวชน ระดับการศึกษาสูงกว่าภาคบังคับ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้สำหรับเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่จะยุติการศึกษาเพียงระดับมัธยมปลายสายสามัญหรือสายอาชีพ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมที่จะเข้าสู่การทำงาน (Career-Ready) รวมถึงมีศักยภาพที่จะประกอบตัวเอง 3) แผนงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ มุ่งพัฒนาโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชนบทหรือมีสัดส่วน จำนวนนักเรียนยากจนหรือด้อยโอกาสค่อนข้างมาก จำนวนราว 900 แห่ง 4) แผนงานพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครู สำหรับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล มุ่งพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ห่างไกลยากลำบาก ครอบคลุมทุกโรงเรียนทั่วประเทศราว 1,500 แห่ง 5) แผนงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนและประชากรวัยแรงงานนอกระบบ มุ่งค้นหาพัฒนาระบบจัดการศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมกับชุมชนท้องถิ่นสำหรับเยาวชนที่ออกจากระบบการศึกษาแล้ว ทั้งที่มีงานทำว่างงาน หรือมีอุปสรรคในการกลับเข้าศึกษาต่อ 6) แผนงานจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำร่วมกับหน่วยงานหลักเพื่อค้นหาตัวแบบบูรณาการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นที่ทั้งระดับจังหวัดหรือระดับย่อยกว่า 7) แผนงานบริหารจัดการในการพัฒนางานที่สามารถส่งผลกระทบสูง (High Impacts) และมีมาตรการการช่วยเหลือได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งต้องอาศัยการใช้ข้อมูลความรู้เพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอในการปฏิรูปการจัดการศึกษา และผลักดันเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบด้วยวิธีการและโอกาสที่เหมาะสม

ปัญหาความยากจนเป็นการตัดโอกาสในทุก ๆ ด้านของชีวิต การแก้ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้สามารถแก้ปัญหาอื่น ๆ ได้ ซึ่งยังเห็นว่าควรต้องให้ทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงบริการ และสามารถที่จะใช้โอกาสนั้น อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ไม่ได้หมายความว่าทุกคนจะต้องเท่าเทียมกันทั้งหมด เพราะมองว่าเป็นไปไม่ได้ แต่ควรต้องลดช่องว่างของความแตกต่างลงให้อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน (วุฒิสภา ดันไชย, 2565)

บทความนี้นำเสนอการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา กรณีศึกษาของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งหากมองในภาพรวมจะเป็นจังหวัดที่มีความพร้อมทางด้านการศึกษามาก หากแต่ยังประสบปัญหาทางด้านการเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปัญหาทางด้านการยากจนเป็นความท้าทายของการแก้ปัญหา รวมทั้งการทำความเข้าใจต่อผู้ปกครองเพื่อรวบรวมปัญหาต่าง ๆ นำมาถกเถียงเพื่อจัดกลุ่มปัญหาที่มีลักษณะคล้ายกัน นำไปสู่การแก้ไขที่เป็นรูปธรรม แนวทางการแก้ปัญหาจึงเน้นไปที่เด็กที่ครอบครัวยากจนระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปัญหาความยากจนยังเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลให้เด็กในวัยเรียนขาดโอกาสในการศึกษา ในขณะที่ตัวกันกระทรวงศึกษาธิการมีงบประมาณที่เพียงพอสำหรับเด็กทุกคนแต่ก็ไม่สามารถควบคุมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้อย่างทั่วถึง การผลักดันให้กระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของพื้นที่จึงเป็นผลที่ควรดำเนินการเพื่อตอบโจทย์กับปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เมื่อมีการผลักดันการกระจายอำนาจโดยโครงการนำร่อง โครงการการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดการเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สามารถช่วยเหลือเด็กได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยจัดงบประมาณเพื่อการศึกษาในอัตราที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การความร่วมมือเพื่อเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) พบว่าไทยมีสัดส่วนการใช้งบการศึกษาต่องบประมาณแผ่นดินมากกว่าค่าเฉลี่ยถึงร้อยละ 11.60 และสูงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น ญี่ปุ่นและเยอรมันถึง 2.5 เท่า เมื่อนำการใช้จ่ายงบประมาณด้านการศึกษามาแยกแยะพบว่างบประมาณที่สูงถึงร้อยละ 20-25 ของงบประมาณแผ่นดินในแต่ละปี ส่วนใหญ่ใช้เป็นค่าตอบแทนบุคลากรและโครงสร้างโดยมากกว่า 4 ใน 5 เป็นเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการสำหรับบุคลากร ที่น่าสังเกตอย่างยิ่ง คือ ระบบการศึกษาไทยใช้งบประมาณน้อยมากในการส่งเสริมกิจกรรมเรียนรู้ สะท้อนว่า ประเทศไทยมีการลงทุนเพื่อการศึกษาสูงมาก แต่เกิดผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าที่ควรเป็น แสดงว่าระบบการจัดการมีปัญหาด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สาเหตุสำคัญคือกระทรวงศึกษาธิการมีขนาดที่ใหญ่เกินไป และไม่สามารถดูแลคุณภาพของโรงเรียนราว 30,000 โรงเรียนได้อย่างทั่วถึง จึงไม่สามารถจัดการศึกษา ได้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของคนในพื้นที่จริง (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.), 2557)

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ในพื้นที่ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วม กับรัฐในการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งแก้ปัญหาโดยใช้โจทย์พื้นที่เป็นฐานใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ให้มี ประสิทธิภาพ สอดคล้องตามบริบทความต้องการของพื้นที่ในการสร้างผลสัมฤทธิ์ให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น สำหรับรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ด้วยการบริหารสถานศึกษาแบบมี ส่วนร่วมของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องใช้ความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมแนวระนาบของทุกภาคส่วน ในพื้นที่ในการร่วมกันบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การระดมทรัพยากร และความสัมพันธ์แนวตั้งของ ภาครัฐในการสนับสนุนกำกับดูแล โดยมีองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วม ของชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ การบรรลุผลประโยชน์ร่วมกัน ทรัพยากรใน ชุมชน ตลอดจนคณะทำงานและการบริหารจัดการ ส่วนปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนบน ฐานข้อมูลความรู้ ทรัพยากรในพื้นที่ และความเชื่อมั่นไว้วางใจ (วรชัย วิภูอุปคุตร, 2563)

การศึกษาของประเทศไทยจากข้อมูลงบประมาณของไทยที่มีสัดส่วนงบประมาณการศึกษาต่อ GDP สูง เป็นลำดับ 2 ของโลกแต่ผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าที่ควรเป็นตัวบ่งชี้ว่าปัญหาการศึกษาไทยมิได้เกิดจากการขาดแคลน

งบประมาณแต่อยู่ที่การจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ สาเหตุสำคัญคือระบบการศึกษาไทยที่มีขนาดใหญ่มาก มีโรงเรียนราว 30,000 โรง ครูประมาณ 400,000 คน ใหญ่กว่าของสิงคโปร์ นิวซีแลนด์ ฮองกงกว่า 10 เท่า การจะจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพระดับสูงเทียบเท่าประเทศเหล่านั้น จำเป็นต้องลดขนาดการจัดการลงเพื่อให้สามารถควบคุมปัจจัยการบริหารคุณภาพให้ได้ หน่วยระดับจังหวัดจึงน่าจะเป็นขนาดที่เหมาะสม และการบริหารจัดการในพื้นที่สู่การดูแลกลุ่มเป้าหมาย เป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการ คือ การกระจายทรัพยากรลงสู่พื้นที่ให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและสนับสนุน ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษาเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับความต้องการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาของแต่ละพื้นที่ (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.), 2557)

กล่าวโดยสรุป ประเทศไทยมีงบประมาณมากมายเพียงพอต่อการจัดการศึกษาแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลับตรงกันข้ามโดยจากการตรวจสอบพบว่า ปัญหาที่สำคัญคือการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนรู้ซึ่งแต่ละพื้นที่ควรมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันเนื่องจากความแตกต่างทางด้านพื้นที่ ซึ่งโดยปกติส่วนกลางจะเป็นคนออกแบบและควบคุมการจัดการเรียนรู้ จึงควรมีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่โดยหน่วยงานแต่ละระดับจัดการร่วมกัน

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

การศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education) หมายถึง วิธีคิดในการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยไม่ผูกติดหรือรอให้รัฐส่วนกลางดำเนินงานเพียงลำพังการศึกษาเชิงพื้นที่ได้รับความสำคัญมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของรัฐเอง และเต็มไปด้วยระเบียบต่างๆ จนขาดความยืดหยุ่น (อมรวิรัช นาคทรพร, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับ กฤษณพงศ์ กีรติกร (2566) กล่าวว่า การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จะก่อให้เกิดการทำงานที่หลากหลาย เป็นระบบจากล่างขึ้นบน มีเส้นทางใหม่ ๆ ของการเรียนรู้ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ มีการสื่อสารทำงานกับผู้ปกครอง ซึ่งท้องถิ่นคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ครู กศน. จะมีความใกล้ชิดและเป็นสะพานเชื่อมไปถึงคนกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ให้เห็นความสำคัญและลงมือช่วยกัน

แนวคิด “การจัดการศึกษาเชิง พื้นที่” (Area Based Education) เป็นการจัดการศึกษา ที่เปิดโอกาสให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ เป็นผู้จัดการศึกษา โดยรัฐมีการกระจายอำนาจให้จังหวัดเป็นผู้จัดการศึกษา อาจดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วน มีอิสระและอำนาจในการกำหนด และตัดสินใจร่วมออกแบบ สนับสนุนการพัฒนาการศึกษา ตลอดจนตรวจสอบการใช้ทรัพยากรการศึกษา และร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาเป็นการกระจายอำนาจให้โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร กำหนดทิศทางการได้แก่ การบริหารและพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตอบสนองต่อโจทย์ปัญหาและความต้องการตามบริบทของพื้นที่ (The Secretariat of the Council of Education, 2020)

การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นการกระจายอำนาจ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะตามบริบทของพื้นที่ ซึ่งทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการศึกษาที่เสมอภาค เนื่องจากความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จะเป็นตัวทำนายแนวโน้มของคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต รวมทั้งโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่น จึงถือเป็นกุญแจดอกสำคัญในการแก้ปัญหาคความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้ (ไกรยส ภัทราวาท, 2566)

แนวทางการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

การศึกษาเชิงพื้นที่เป็นกลไกกระจายอำนาจให้แต่ละจังหวัด มีอำนาจในการออกแบบวิธีการจัดการศึกษาให้เหมาะกับโจทย์เฉพาะของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อแก้หรือพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. กลุ่มเด็กปฐมวัยที่มีฐานะยากจนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) สำหรับการให้ความช่วยเหลือเด็กปฐมวัย เป็นความร่วมมือระหว่าง กสศ. กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี ‘กลไกระดับจังหวัด’ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการทำงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ 1) ระดับนโยบาย กำหนดกรอบแนวคิด ในการดำเนินงาน เพื่อดูแลช่วยเหลือเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) พัฒนารายชื่อข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และนำองค์ความรู้จากการสังเคราะห์ผลการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 2) ระดับจังหวัด กสศ. สนับสนุนงบประมาณให้จังหวัดพัฒนา/สร้างกลไกการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการค้นหา คัดกรอง และจัดทำข้อมูลรายจังหวัดของเด็กปฐมวัยที่ครอบครัวยากจน ช่วยให้เกิดการทำงานร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล เพื่อให้เด็กปฐมวัยที่ครอบครัวยากจน และยังไม่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) กลับเข้าสู่ระบบการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) โดยเร็วที่สุด

2. การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติปี 2561 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานร่วมกับกลไกจังหวัด ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพและศักยภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 สามารถจัดการ ดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยในความดูแลได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย โดย กสศ. มีการสนับสนุนงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) แห่งละไม่เกิน 25,000 บาท (พิจารณาสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสม) โดยงบประมาณของ กสศ. จะสนับสนุน เพื่อการพัฒนาบุคลากรทางการสอน กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) ทุกแห่ง จะต้องกำหนดให้เกิดการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) และการดูแลเด็กปฐมวัยร่วมกัน

3. กลุ่มเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จังหวัดที่เข้าร่วมโครงการจะใช้ฐานข้อมูลเด็กนอกระบบการศึกษา โดยมีแอปพลิเคชัน THAI OOSC (Thai Out of School) เป็นเครื่องมือในการ ลงพื้นที่ ใช้กระบวนการ ‘สร้างการมีส่วนร่วม’ ของภาคีเครือข่ายในจังหวัด เช่น ครู กศน. อาสาสมัคร ของหน่วยงานต่าง ๆ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแกนนำชุมชน ออกไปค้นหา สัมภาษณ์ให้พบตัวเด็ก เก็บข้อมูล สภาพปัญหาและความต้องการ หลังจากนั้นทีมสหวิชาชีพระดับจังหวัดจะวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จัดแบ่งกลุ่ม และประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้จัดบริการที่สอดคล้องกับปัญหา และสร้างทีมผู้จัดการรายกรณี (Case Manager) ระดับพื้นที่ขึ้น เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกเป็นรายบุคคลเพื่อทำแผนดูแลเด็กเป็นรายกรณี ด้วยแนวทางที่มีความยืดหยุ่น โดยมีท้องถิ่น/ท้องที่ประชาสังคม องค์กรเอกชน มูลนิธิต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อส่งต่อให้เด็กส่วนใหญ่ กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา หรือฝึกทักษะด้านการศึกษาและอาชีพ ส่วนกลุ่มที่ยังไม่พร้อมคืนสู่ระบบการศึกษา ก็จะเข้าสู่กระบวนการเยียวยา/ฟื้นฟูจากหน่วยงานที่จัดบริการที่เหมาะสมให้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565)

กล่าวโดยสรุป แนวทางการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กปฐมวัยที่มีฐานะยากจนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยพัฒนาศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐาน ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้มีการศึกษาและอาชีพ

แนวทางการพัฒนากลไกความร่วมมือเชิงพื้นที่เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

เนื่องจากเป้าหมายโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือกับกลไกระดับจังหวัด ที่มุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือในระดับพื้นที่ เพื่อให้การดูแลเด็กกลุ่มปฐมวัยและกลุ่มเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา จึงมีแนวคิดให้จังหวัดที่เข้าร่วมโครงการฯ สามารถพัฒนากลไกในพื้นที่ให้สามารถผลักดันการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้เป็น 3 ระดับ คือ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565)

1. เป้าหมายระดับโครงการ: เพื่อให้เกิดการจัดตั้งคณะทำงานของโครงการ หรือพัฒนากลไก ที่มีอยู่เดิมในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ และเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลง

2. เป้าหมายของ กสศ.: เพื่อให้กลไกความร่วมมือที่เกิดขึ้นจากโครงการสามารถพัฒนาเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนของ กสศ. ทำหน้าที่ชี้เป้าและประสานงานเรื่องการบูรณาการทรัพยากรภายในพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย และประสานงานกับ กสศ. เพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่สอดคล้องกับภารกิจของ กสศ.

3. เป้าหมายของพื้นที่: เพื่อให้เกิดกลไกความร่วมมือในพื้นที่ที่ถูกจัดตั้งขึ้นในลักษณะขององค์กรที่เป็นนิติบุคคลเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของตัวกลไก โดยกลไกที่จัดตั้งขึ้นนี้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการเป้าหมายร่วมและจัดทำแผนงานและขับเคลื่อนแผนงานด้านการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่

กล่าวโดยสรุป โครงการฯ สามารถพัฒนากลไกในพื้นที่ให้สามารถผลักดันการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายได้เป็น 3 ระดับ คือ 1) เป้าหมายระดับโครงการ โดยขับเคลื่อนโครงการให้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ และเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลง 2) เป้าหมายของ กสศ. : เป็นการร่วมมือกันเพื่อประสานงานและช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย 3) เป้าหมายของพื้นที่ : เกิดความร่วมมือในพื้นที่ที่ถูกจัดตั้งขึ้น

โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริบทในการจัดโครงการการศึกษาเชิงพื้นที่ เนื่องจากเป็นโครงการฯ ใหม่ จึงเริ่มต้นทำงานใน 5 อำเภอในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย อำเภอดอนสัก อำเภอดำรง อำเภอกะเปอร์ อำเภอเวียงสระ และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี แบ่งกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการช่วยเหลือเป็น 3 กลุ่มคือ

1. กลุ่มเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำนวน 12,522 คน
2. เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3,404 คน
3. ยกระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 15 แห่ง

สำหรับแนวทางการช่วยเหลือเด็กเยาวชน หลังจากสำรวจพบปัญหาของกลุ่มเป้าหมายแล้ว คณะทำงานจะมีการหารือร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดมาตรการช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. กลุ่มปฐมวัยที่อยู่ในระบบการศึกษาแต่มีฐานะยากจน ได้จัดทำโครงการปฐมวัยสุขภาพดีด้วยอาหารเช้า ส่วนกลุ่มปฐมวัยที่หลุดจากระบบการศึกษาที่มีฐานะยากจน จัดให้มีโครงการพาน้องสู่ห้องเรียน
2. เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษามีโครงการนำเด็กและเยาวชนค้นหาความสามารถตัวเอง ก่อนตัดสินใจเรียนต่อหรือเลือกเรียนสายอาชีพตามศักยภาพ และความถนัด โดยมีการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ผ่านหลักสูตรพุทธทาสศึกษา

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการพัฒนาและยกระดับตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561

ความท้าทายของโครงการฯ ตลอด 1 ปีที่โครงการฯ ได้เริ่มต้นช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย เป็นปีที่ทีมงานได้พบเจอปัญหาอุปสรรคมากมาย ปัญหาใหญ่ที่สุดที่เจอคือ การสร้างความเข้าใจในโครงการฯ แม้จังหวัดสุราษฎร์ธานีจะทำงานด้านการศึกษามายาวนาน แต่โจทย์และเครื่องมือที่โครงการฯ มอบให้เป็นเรื่องใหม่ โชคดีที่แกนนำโครงการฯ เข้าใจเป้าหมายและกระบวนการทำงานของโครงการฯ สามารถอธิบายสร้างความเข้าใจให้ภาคีเครือข่ายได้ รวมทั้งมีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโครงการฯ สู่สาธารณชนอยู่เสมอ ทำให้ตลอดการทำงานได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นอย่างดี แม้จะมีปัญหาอื่น ๆ อยู่บ้าง เช่น ข้อมูลที่โครงการฯ ต้องการมีความลึกมากเกินไปจนทำให้กลุ่มเป้าหมายหลายคนไม่สะดวกใจที่จะให้ข้อมูลระบบจัดเก็บข้อมูลที่เป็นแอปพลิเคชันที่ต้องอาศัยอินเทอร์เน็ตและสมาร์ตโฟน

ภายใต้นโยบาย “เด็กทุกคนต้องเข้าถึงการศึกษา” จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดที่มีความพร้อมด้านการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่เมื่อมองลึกลงไปกลับพบว่า มีเด็กและเยาวชนของสุราษฎร์ธานีจำนวนมากยังเข้าไม่ถึงการศึกษา ทั้งจากปัญหาความยากจน สภาพความพร้อมของครอบครัว ความพร้อมของร่างกาย และปัญหาสังคมที่ซับซ้อน ทำให้เด็กและเยาวชนในจังหวัดไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างที่ควรจะเป็น จึงเป็นโจทย์ให้ทีมโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต้องการยกระดับความเป็นอยู่ของเด็กสุราษฎร์ธานีให้ดีขึ้น

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีโครงการจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นกลไกขับเคลื่อนเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาการศึกษาของจังหวัดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 โดยดำเนินโครงการฯ ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) พร้อมด้วยเครือข่ายความร่วมมือจากภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ตลอดจนเครือข่ายสื่อมวลชน องค์กร และชุมชนต่าง ๆ เข้ามาบูรณาการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาการศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดย ดำเนินการใน 5 เรื่อง คือ 1. การพัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาและการมีงานทำ 2. การพัฒนาเด็กด้อยโอกาสโดยเฉพาะเด็กบกพร่องด้านการเรียนรู้ (LD) 3. การสร้างหลักสูตรพุทธทาสศึกษา 4. การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Professional Learning Community : PLC) และ 5. การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ ต่อมามีการยกระดับโครงการจังหวัดปฏิรูปการเรียนรู้จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นคณะทำงานในนาม ‘สมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี’ มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นประธาน กระทั่งปี 2562 มีการจัดทำโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงเข้ามาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการฯ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ 7 ชุด ได้แก่ 1. คณะกรรมการที่ปรึกษา 2. คณะกรรมการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาและการมีงานทำ 3. คณะกรรมการพัฒนาเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ 4. คณะกรรมการหลักสูตรพุทธทาสศึกษา 5. คณะกรรมการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 6. คณะกรรมการประสานงาน และ 7. คณะกรรมการประชาสัมพันธ์โครงการฯ ซึ่งมีผู้แทนจากทุกภาคส่วนในจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้พื้นที่ของสมัชชาการศึกษาฯ ให้ภาคีเครือข่ายได้มาพบปะพูดคุย ติดตามความก้าวหน้า และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการขับเคลื่อนงาน ตลอดจนการพัฒนาระบบการทำงานในพื้นที่ เพื่อนำบทเรียนการทำงานต่าง ๆ ไปขยายผลโครงการฯ ต่อไป (โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2563)

โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2563) ในปีแรกดำเนินการภายใต้การขับเคลื่อนงานของกลุ่มสมัชชาการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และมีคณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและหัวหน้า

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเพื่อกำหนดนโยบายและให้ความช่วยเหลือในการทำงาน โดยมี คณะอนุกรรมการย่อย 4 ชุด คือ 1. คณะอนุกรรมการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ 2. คณะอนุกรรมการพัฒนาและยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ศพด.) 3. คณะอนุกรรมการสหวิชาชีพการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ที่เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนโครงการฯ และ 4. คณะอนุกรรมการการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ระดับอำเภอ มีผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ระดับอำเภอเป็นประธาน

ผลการดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การดำเนินงานโครงการฯ นี้ถ้าขับเคลื่อนโดยภาคราชการ 100 เปอร์เซ็นต์คงประสบความสำเร็จได้ยาก ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงผนึกกำลังจาก 3 ภาคส่วนคือ ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเข้ามาทำงานร่วมกัน เพื่อให้การสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาของจังหวัดไปถึงเป้าหมาย มากยิ่งขึ้น (ประยูรศักดิ์ รัตน์ะ, 2565)

ศักดิ์พร รัตนสุภา (2563) โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำเนินการใน 5 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอดอนสัก อำเภอนาตาล อำเภอเวียงสระ และอำเภอเคียนซา ซึ่งผลการดำเนินงาน มีดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ยากจน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 47 ศูนย์ฯ สามารถช่วยเหลือได้ 1,262 คน ช่วยเหลือด้วยทุนรายหัวละ 400 บาท ในเรื่องของปัจจัยพื้นฐานที่ขาดแคลน อย่างเช่นอาหารเช้า เครื่องนอน ค่าเดินทาง ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น

2. เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ช่วยเหลือได้ 300 คน รายหัวละ 4,000 บาท ช่วยเหลือด้านฟื้นฟู เยียวยา พัฒนาทักษะอาชีพ โดยทีมทำงานดำเนินการช่วยเหลือผ่านแอปพลิเคชันของทาง กสศ.

3. พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานฯ 15 ศูนย์ โดยได้รับเงินสนับสนุน 25,000 บาท

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาในระยะแรกยังมีปัญหาเนื่องจากเป็นโครงการใหม่แต่ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ การร่วมมือกันส่งผลให้โครงการประสบความสำเร็จในระดับที่น่าพอใจ สามารถผลักดันเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษาให้เข้าระบบการศึกษาและช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้ตามเป้าที่ตั้งไว้

บทสรุป

ประเทศไทยมีงบประมาณมากมายเพียงพอการศึกษา แต่ด้วยโครงสร้างของกระทรวงศึกษาที่กว้างมากไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง จึงประสบปัญหาทางด้านประสิทธิภาพทางด้านศึกษาของนักเรียน โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือในระดับพื้นที่ เพื่อให้การดูแลเด็กกลุ่มปฐมวัยและกลุ่มเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยผลการดำเนินงานสามารถช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้ลดปัญหาที่เป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ ซึ่งส่วนกลางไม่สามารถแก้ไขได้อย่างทั่วถึง

จังหวัดสุราษฎร์ธานีประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปัญหาหลักคือ ประชากรมีฐานะยากจน ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียน ทางภาครัฐพยายามแก้ปัญหาแต่เนื่องจากความหลากหลายทางพื้นที่ ทำให้การแก้ปัญหายังไม่เป็นผล จึงคิดค้นโครงการนำร่องเพื่อลดการเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นหนึ่งในจังหวัดนำร่อง ระยะที่ 1 เริ่มต้นใน 5 อำเภอ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการดำเนินโครงการเป็นที่

น่าพอใจ สามารถช่วยเหลือเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ 1,262 คนและเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาได้ 300 คน

ซึ่งสรุปได้ว่า โครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สามารถแก้ปัญหาได้ ส่งผลดีต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นเสาหลักในการบริหารจัดการสังคมให้เป็นสังคมที่น่าอยู่และการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานที่จะสามารถพัฒนาตนเองและประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้

เอกสารอ้างอิง

- Patrawart, K. (2022). Local Decentralization: Area-based Education Instrumentation to Enhance the Equitable Education. Retrieved 2023, February 9, from <https://www.eef.or.th/article-decentralized-to-local/>. (in Thai)
- The Equitable Education Fund. (2022). *Area Based Education Management to Reduce Educational Inequality*. Bangkok: S. R. Printing Mass Product. (in Thai)
- Keeratikorn, K. (2023). What is Area-based Education?. Retrieved 2023, February 9, from <https://www.eef.or.th/article-area-based-education-140323/>, 2566. (in Thai)
- Masatienwong, C. (2017). *The Area-based Education – ABE Research and Development Project* (Research report). Bangkok: Thailand Science Research and Innovation. (in Thai)
- Tanchai. W. (2022). *Fostering the Localization to Enhance the Equitable Education*. Retrieved 2023, February 9, from <https://www.eef.or.th/article-solve-the-problem-of-inequality-in-education-120222/>. (in Thai)
- Viphoouparakhot, V. (2021). Area Based Education Management of Participatory Management of Basic Education School Administrators. *Panyapiwat Journal*, 13(3), 320-332. (in Thai)
- Ratanasupa, S. (2020). *Vice Governor of Surat Thani Province Opening the Kick off: The Area-based Education*. Retrieved 2023, February 9, from <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG20120316173695>, 2563. (in Thai)
- The Office of Quality Learning Foundation and Youth Quality Development. (2014). *Educational Investment: A Case Study to Lesson Learn*. Retrieved 2023, February 9, from https://dn.core-website.com/public/dispatch_upload/backend/core_dispatch_238965_1.pdf, 2557. (in Thai)
- Nakornthap, A. (2012). *Area-based Education Management*. Retrieved 2023, February 9, from 2555. (in Thai)
- The Secretariat of the Council of Education. (2020). *Participation in Educational Management of Civil Society Stakeholders under the National Education Bill B.E..* Bangkok: Prik Wan Graphic. (in Thai)